

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

9. De voluntate & animi proposito, quod Canones & iura postulant in eo
qui ad beneficium promouerur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

tarum à laico, & sic ius ad illud obtinere non potest: quoniam verbis generalibus non creditur Romanus Pontifex derogare voluisse Beneficii institutioni: alioqui laici ab extruendis, fundandis, & dotandis Ecclesiis auocarentur. Aut Beneficium solum Sacerdotium actu requirit, statuto ab Episcopo, vel Collegio Canonico post institutionem posito, & sic debet tale beneficium conferri, quia Romanus Pontifex solet in suis literis generalem clausulam apponere; Non obstantibus quibuscunque statutis.

Decimoquinto quaeritur, An ratione studii literarii, iure possit Episcopus indulgere, ut qui nec est Sacerdos, nec ad Sacerdotium intra annum potest ascendere, Ecclesiam Parochialem obtineat? Hanc quaestionem iam ante diluimus, in hoc libro, c. 5. q. 10.

Decimosexto quaeritur, An Canonicus, qui est ad Ecclesiam Cathedralis promotus, in qua de more quisque Canonico per hebdomadas sacrum facit, possit tuta conscientia alium Canonicum sibi substituere, qui ipse loco sacris operetur, quia ipse Subdiaconus tantum est? Respondeo, oportere eum per seipsum rem diuinam facere: ac proinde si quo tempore est Canonicus creatus, eam artem non habet, qua possit intra annum presbyter fieri, adeptio Canonicatus nullus est momenti. Et dum is, qui artem habet, qua intra annum Sacerdos fiat, ad Sacerdotium ascendit, tuta potest conscientia per eum Canonicum sacrum faciendum curare, quia toto eo anno ei licet Sacerdotium suscipere.

C A P. IX.

De voluntate, & animi proposito, quod Canones & iura postulant in eo qui ad Beneficium promovetur.

Primo quaeritur, An qui Parochiale Beneficium accipit absque vlla voluntate ad Sacerdotium ascendendi, fructus Beneficii intra annum lucrificat? Respondeo, c. *Commissa* §. *Ceterum*, de elec. in c. 10. statutum esse: qui Parochiale beneficium obtinet, sine voluntate intra annum Sacerdotium suscipiendi, debere omnes fructus perceptos restituere. Sed quid si deinde voluntate mutata fuerit intra annum ad Sacerdotium promotus, an tunc recuperare sibi tuta conscientia omnes fructus etiam eos quos percepit, habens in animo non capessere Sacerdotium intra annum? Sententia est Soti, lib. 10. de iust. q. 5. ar. 6. concl. 1. asserentis debere eos fructus restituere, quos percepit toto eo tempore, quo habuit in animo ad Sacerdotium non ascendere.

Altera est Nauarri in *Manual. ca. 25. nu. 118.* oppositum docentis, quam Glossa in cap. *Commissa. in verbo, mutata.* communi consensu recepta ante tradiderat: & haec est verior: quoniam fraus quae à principio coepit, tota purgatur per promotionem intra annum secutam, sicut etiam purgari solet mora debitoris; Glossa in cap. *mora. de regul. iuris m. 6.* Quo fit, ut si intra annum Sacerdos non fiat, & Beneficium statim amittat clasp anno, omnes fructus quos percepit toto eo tempore, quo in animo habuit Sacerdotium non suscipere, restituere debeat.

Secundo quaeritur, Quid sit dicendum de Titio, qui Parochialem Ecclesiam adeptus constituit ad Sacerdotium intra annum ascendere, postea vero voluntate mutata fructus percepit? Glossa in c. *Commissa* docet, oportere illum restituere fructus quos percepit ab eo tempore, quo priorem voluntatem deposuit: non autem eos quos percepit, antequam à priori illa voluntate recederet. Sic etiam Sotus loco citato.

Ceterum Nauarrus loco praedicto eum censet nullos debere fructus restituere: quia poenae, inquit, & odia restringi debent, non laxari. At constituto in c. *Commissa.* solum videtur locum habere in eo, qui Parochiale beneficium accipit sine voluntate Sacerdotium intra annum suscipiendi: non de eo, qui ab initio legitimam voluntatem

habens postea mutauit, Mihi tamen magis probatur sententia prima: ita ut sit eadem ratio de eo qui retinens beneficium habet in animo non suscipere Sacerdotium intra annum, atque de eo, qui ab initio accepit habens voluntatem non capessendi Sacerdotium.

Tertio quaeritur, An si Titius Parochiale beneficium accipiat, dubio tamen animo, & voluntate ad Sacerdotium ascendendi, Beneficii fructus lucrificat? Sotus loco citato censuit, eum restituere omnes fructus debere quos percepit toto eo tempore, quo pender animi. At Nauarrus loco praedicto eum docet minime esse cogendum fructus restituere; suo illo argumento permotus, quod poenae restringuntur, non laxantur: at lex in c. *Commissa*, solum loquitur de eo, qui ad Parochialem ecclesiam promotus in animo habet Sacerdotium non capessere. Mihi tamen magis placet Soti sententia: ut ratio etiam, qua eam confirmat: quia qui suspenso & dubio est animo, in iure videtur voluntatem habere Sacerdotium non suscipiendi. Sed sciendum est, Titium, si cum primum ad ecclesiam Parochialem eligitur, ambigit futurus ne sit Sacerdos, & postea intra annum factus est presbyter, tuta conscientia totius anni fructus sibi retinere, quoniam ambiguitatem suo facto intra annum purgavit. Deinde, si statim atque est ad ecclesiam promotus, voluntatem habuit intra annum ascendendi ad Sacerdotium; postea vero hæsitare coepit, debet restituere fructus quos percepit toto eo tempore quo dubitavit: nisi dubitationem facto purgauerit Sacerdotium capessendo.

Quarto quaeritur, De Titio, qui parochialem Ecclesiam obtinuit in animo habens eam dimittere: aut in ea nunquam commorari, aut residere, an scilicet hoc faciendo peccet? Respondeo cum Abbate, & Hostiensis in c. *Relatum, de Clericis non residens.* eum sine dubio peccare, quoniam sponte sese veluti sponsus cum Ecclesia coniungit, & tamen statuit eam deserere, volens nihilominus ex ea fructus percipere. Sed nunquid fructus quos percipit, debet restituere? Respondent quidam debere restituere, quamuis de hoc Hostiensis, & Abbas verbum nullum fecerint, quia perinde, inquit, est, habere voluntatem non residendi, aut non feruendi in ecclesia, atque habere in animo non suscipere Sacerdotium: quare concludunt eum debere fructus restituere, nisi eam prauam voluntatem postea facto purgauerit, & ideo aut deponere debet Beneficium, aut mutato animi proposito, ad Sacerdotium intra annum ascendere. Quærat aliquis, An eadem ratio sit de Titio, qui Parochiale beneficium accipit, habens in animo ex eius fructibus viuere, donec aut patrimonium, aut aliud commodius vitæ subsidium obtinuerit; vel statuens id Beneficium dimittere, si hæreditas, aut patrimonium sibi morte fratris obuenerit? Respondet Panormitanus loco citato, eandem esse rationem de eo: quoniam, inquit, qui Parochialem ecclesiam adipiscitur, cum ea spirituale coniugium contrahit: ac proinde constituere debet, cum illa perpetuo viuere: nisi iustus de causis ad aliam Ecclesiam auctoritate superioris transferatur. Alii respondent, quod etiam Gab. 4. dist. 15. quaestio. 8. art. 3. dub. 1. & Siluest. *Beneficium. 3. quaest. 3.* innuere videntur hunc in modum: Aut Titius statuit in ea ecclesia Parochiali commorari & inseruire, donec commodiorem vitæ rationem & genus assequatur, & sic non videtur peccare, quoniam si aliam non fuerit adeptus, in ea ecclesia perpetuo deseruet, suo muneri & officio satisfaciens. Aut statuit Ecclesiam habere, in ea tamen non residere, nec inseruire, sed ex eius tantum fructibus viuere, donec aliud vitæ genus nactus fuerit, & sic peccat Parochiale beneficium accipiens, & debet perceptos fructus restituere: perinde enim est, ac si decernat intra annum Sacerdotium non capessere.

Quinto quaeritur, An paratio sit de accipientibus cetera Beneficia, quæ de promotis est ad Parochiales Ecclesias? Id est quaerere: An qui acquirunt qualiacunque Beneficia, statuens eum ordinem intra annum non suscipere,

pere, quem illa deponunt, restitui debent fructus perceptos? Dux sunt opiniones: Vna affirmat: quam Glossa, Gabriel locis citatis, & alii probauerunt, eo, quod per dolum, & fraudem Beneficia sint affecti. Altera vero negat, quam Sotus, & Nauarrus locis allegatis sequuntur; inde comprobantes, quia pœnæ & odia restringenda sint. at *de Commissa* solum decernitur, ut qui ad Parochialem Ecclesiam promouentur, cum tamen animo proponant ad Sacerdotium intra annum non ascendere, restituant fructus quos interim ex Beneficio perceperint. Ut verum fatear, mihi vtraque opinio videtur probabilis: Sed quia in *cap. Commissa* solum lex fertur ad eos, qui Parochialem Beneficium acceperint, mitius & benignius est interpretanda, ita ut in cæteris Beneficiariis locum non habeat, & restitutio fructuum quæ in eo capite faciendæ decernitur, eum solum sit iuris scripti, non diuini, aut naturalis, in aliis Beneficiis locum habet.

Sexto quaeritur, An pœnæ in *ca. Commissa* irrogatæ de fructibus restituendis, soluendæ sint ante vllam Iudicis sententiam? Ratio dubitandi est, quoniam pœna lege constituta non debetur ante criminis condemnationem? Respondeo ex communi omnium sententia, eam pœnam esse soluendam, tamen si nulla criminis condemnatio sequatur. Nimirum restitutio fructuum in eo capite præcepta, non tam pœnationem habet, quam pactionis & conventionis cuiusdam contractæ inter Ecclesiam conferentem Parochialem Beneficium, & Clericum ipsam Ecclesiam accipientem. Ecclesia enim sua Beneficia potest ea conditione & lege conferre, ut is, qui accipit, hoc aut illud facere debeat: sicut quisque potest alteri sua bona, ea lege & pacto relinquere, ut certum quid faciat: quod nisi fecerit, bona restituere debeat, quia pacto & conventioni non steterit. Obijcies: scriptæ leges humanæ ius & potestatem non habent in actus mentis internos, ergo ecclesia non potest præcipere, ut qui parochialem Ecclesiam assequitur, in animo habeat intra annum fieri Sacerdos. Respondeo, hanc Ecclesiæ legem, pactionis cuiusdam rationem habere; quare sicut postuli ego tibi mea bona, ea lege & pacto donare, ut tu intra certos dies in Capitolium accendas: pari ratione potest Ecclesia suum Beneficium tibi conferre, ita tamen ut certo statuas Sacerdotium intra annum suscipere.

Septimo quaeritur, An qui simplex aliquod Beneficiū accipit, stitens non viuere Clericorum, sed Laicorum more, grauiter delinquat, & fructus omnes inde perceptos cogatur restituere? Respondent Sotus & Nauarrus locis ante citatis eos omnes peccare, qui Beneficia, quæcunque tandem illa sint, adipiscuntur sine vlla voluntate id muneris, & officii præstandi, quod illa postulant, ad fructus tamen perceptos restituendum minime compelli: ut si Titius Beneficium aliquod adeptus, proponat in animo primam Clericorum tonsuram nequaquam deferre, aut eorum habitu & veste non uti, aut preces horarias quotidie non recitare, aut in Ecclesia, cuius est Beneficium, nec per se, nec per alium deferuire, aut Ordinem quem beneficium requirit, non capessere. Alii tamen volunt, eos & lethalis peccati reos esse, & fructus restituere debere perceptos. Vtra opinio sit verior, ex iis, quæ ante iam dixi, perspici potest.

Octauo quaeritur, An qui obtinent simplicia Beneficia auctoritate suorum Episcoporum, compelli queant ad sacrum ordinem capellendum? Respondet Nauarrus, non posse, nisi id Ecclesiæ, vel necessitas, vel utilitas requirat. Abbas tamen censet adigi posse Episcoporum auctoritate, Canonicos ad suscipiendum saltem Subdiaconatum; quia in *Clem. V. ii. qui, de etat. & qual. statuitur, ut qui in Cathedralibus, vel Collegiatis, secularibus, vel regularibus Ecclesiis, diuinis mancipantur officis, vocem in Capitulo non habeant, etiam si hoc sibi ab aliis concedatur, nisi saltem in Subdiaconatus ordine fuerint constituti*. Sic ibi. Ergo cum Ecclesiæ cathedrales, & collegiales, suorum Canonicorum consiliis & suffragiis indigere videantur; sit, ut Episcopus

eis possit præcipere, ut saltem Subdiaconi fiant, ne eorum consilio, & opera ipsæ Ecclesiæ destituantur. Sed certe Panormitanus non satis firme concludit, ob id Canonicos cogi posse Subdiaconatum suscipere, nisi aliqui urgeat Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet.

Nono quaeritur, An qui promouentur ad Beneficia, compelli queant auctoritate Episcoporum, ut iureiurando promittant se in Ecclesiis, quorum Beneficia accipiunt, perpetuo commoraturus, aut ea Beneficia citra ipsorum, vel successorum assensum non dimissuros, vel cum aliis non permutaturos, vel aliorum gratia non deposituros? Respondeo, dubitari non posse, quin aliqui hac in parte Beneficiis abutantur, dum Beneficia accipiunt, ut ea statim alterius gratia dimittant, seruatæ sibi per Roman. Pontif. auctoritatem certa fructuum pensio, vel ut cum aliis pinguioribus Beneficiis permittent. Ex quo factum est, ut Antistes soleant, cum Beneficia in Clericos conferunt, ab eis iusiurandum exigere, quo polliceantur se absque eorum consensu Beneficia non dimissuros: quod quidem iusiurandum non solum licitum, & honestum, sed etiam maxime iustum est: præsertim quando Beneficium curam animatum habet, vel requirit, ut Beneficiarius in Ecclesia assidue commoretur, & resideat. Neque enim simpliciter Clericus iure compellitur, sed ea conditione, ut si velit Beneficium habere, iuret se id facturum: si minus, cedat Beneficio, iure enim Ecclesia conferat sua bona, eo pacto & conditione, ut qui accipere voluit, id præstet, ac iurent: præsertim cum damno afficiantur Ecclesiæ, ex eo quod libere à Beneficiariis dimittuntur. Deinde, quia id iurare beneficiarius cogitur, quod beneficium iure communi requirit. Nam in *ca. Sanctorum, dist. 70.* dicitur: *Et in qua Ecclesia quilibet intulatus est, in ea perpetuo perseueret*. Nec tamen inde fit, ut si lapsu temporis iustæ subint cause dimittendi Beneficium, iusiurandum seruat Clericus cogatur: neque enim iusiurandum cum caritate, aut cum iustitia pugnat, & in iusiurando generales conditiones tacite continentur: videlicet si res eundem statum retineat, si salutis & vite res non obstat. Si maioris alicuius boni ratio, quid diuersum, aut etiam contrarium non postulet. *Glossa communi consensu recepta.*

C A P. X.

De pluralitate quam vocant Beneficiorum, sacris Ecclesiæ Canonibus interdictis.

Sciendum est, eum, qui certum aliquod Beneficium obtinet, aliud habere simul non posse: habens enim certum vnum Beneficium, iure ipso indignus est ad alterum obtinendum, *ca. Cum adeo, de rescript. c. Super inordinata, de Præben. c. Conquerente, de Cleric. non rescript. & Glossa in ca. Super inordinata, de Præben. communi consensu approbata*. Proinde inter impedimenta Canonica, quibus aliquis Beneficium capax non est, vnum illud censetur, cum quis videlicet Beneficium vnum adeptus sit. Atque ob eam causam agendum mihi hoc loco est de pluralitate Beneficiorum, quam passim Canones detestantur, & damnant. De hac agit Rebuffus in *praxi Beneficiorum par. 2. tit. de dispensat. ad plura Beneficia*. Extat tractatus Ioan. Lignani de pluralitate Beneficiorum. Et Alphonsus Hojeda Hispanus, edidit tractatum de Beneficiorum incompatibilitate.

Primo quaeritur, An inter Beneficia aliqua sint talia quæ iure sociabilia, hoc est, compatibilia, ut vocant, non censentur: alia vero insociabilia, id est, incompatibilia habeantur? Ratio dubitandi est, quia iura videntur prohibere generatim, quo minus quis plura Beneficia simul habeat: ergo non sunt aliqua certa, de quibus dici queat ea esse compatibilia, ita ut simul haberi iure ipso possint. Hanc quaestionem proposuit Glossa in *cap. Gratia, de rescript. in Sexto, versio. de iure reueri: & Abb. in cap. Cum iam dudum, de præb. n. 6. & in cap. Extirpania, de Præben. in resp. & Qui verb. nu. 27. & seqq.*